

BIZOTTSÁG KONTRA ÍRORSZÁG ÉS TÁRSAI
A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)
2009. december 2.*

A C-89/08. P. sz. ügyben,

az **Európai Bizottság** (képviselik: V. Di Bucci és N. Khan, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

fellebbezőnek

a Bíróság alapokmányának 56. cikke alapján 2008. február 26-án benyújtott fellebbezése tárgyában,

a többi fél az eljárásban:

Írország (képviseli D. O'Hagan, meghatalmazotti minőségben, segítője: P. McGarry BL, kézbesítési cím: Luxembourg),

a **Francia Köztársaság** (képviselik: G. de Bergues és A.-L. Vendrolini, meghatalmazotti minőségben),

* Az eljárás nyelvei: francia, angol és olasz.

az **Olasz Köztársaság** (képviseli: R. Adam, meghatalmazotti minőségben, segítője: G. Aiello avvocato dello Stato, kézbesítési cím: Luxembourg),

az **Eurallumina SpA** (székhelye: Portoscuso [Olaszország], képviseli: R. Denton solicitor),

az **Aughinish Alumina Ltd** (székhelye: Askeaton [Írország], képviselik: J. Handoll és C. Waterson solicitors)

felperesek az elsőfokú eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, A. Tizzano, K. Lenaerts, E. Levits tanácselnökök, A. Rosas, P. Kūris (előadó), A. Borg Barthet, J. Malenovský, U. Löhmus, A. O’Caoimh és J.-J. Kasel bírák,

főtanácsnok: Y. Bot,

hivatalvezető: H. von Holstein hivatalvezető-helyettes,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2009. március 24-i tárgyalásra,

a főtanácsnok indítványának a 2009. május 12-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Fellebbezésével az Európai Közösségek Bizottsága az Európai Közösségek Elsőfokú Bíróságának T-50/06., T-56/06., T-60/06., T-62/06. és T-69/06. sz., Írország és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2007. december 12-én hozott ítéletének (a továbbiakban: megtámadott ítélet) hatályon kívül helyezését kéri, amely ítélettel az Elsőfokú Bíróság megsemmisítette a Gardanne, a Shannon régióban és Szardínián timföldgyártáshoz üzemanyagként felhasznált ásványi olajok esetében a Franciaország, Írország, illetve Olaszország által alkalmazott jövedéki adó alóli mentességről [helyesen: a Gardanne és a Shannon régióban, valamint Szardínián timföldgyártáshoz üzemanyagként használt ásványi olajokra vonatkozó jövedéki adó tekintetében Franciaország, Írország, illetve Olaszország által alkalmazott mentességről] szóló, 2005. december 7-i 2006/323/EK bizottsági határozatot (HL 2006. L 119., 12. o.; a továbbiakban: vitatott határozat).

Jogi háttér

Az ásványi olajokra kivetett jövedéki adóról szóló irányelvek

- 2 Az ásványi olajokra kivetett jövedéki adó több irányelvnek is tárgyát képezte, mégpedig az ásványi olajok jövedéki adója szerkezetének összehangolásáról szóló, 1992. október 19-i 92/81/EGK tanácsi irányelvnek (HL L 316., 12. o.), az ásványi olajok jövedékiadó-mértékének közelítéséről szóló, 1992. október 19-i 92/82/EGK tanácsi irányelvnek (HL L 316., 19. o.), valamint az energiatermékek és a villamos energia közösségi adóztatási keretének átszervezéséről szóló, 2003. október 27-i 2003/96/EK tanácsi irányelvnek (HL L 283., 51. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 405. o.), amely 2003. december 31-i hatállyal hatályon kívül helyezte a 92/81 és a 92/82 irányelvet.

- 3 A 92/81 irányelv 8. cikkének (4) bekezdése lehetővé tette az Európai Unió Tanácsa számára, hogy a Bizottság javaslata alapján feljogosítson valamely tagállamot arra, hogy a jövedéki adó kapcsán az irányelvben nem szabályozott egyéb mentességeket vagy kedvezményeket vezessen be.
- 4 A 2003/96 irányelv 2. cikke (4) bekezdése b) pontjának második francia bekezdése akként rendelkezett, hogy az irányelvet nem lehet alkalmazni a kettős felhasználású energiatermékekre, vagyis azokra a termékekre, amelyeket rendeltetésük szerint egyszerre lehet tüzelő-, fűtőanyagként, valamint nem üzemanyagként vagy nem tüzelő-, fűtőanyagként felhasználni. Így 2004. január 1-jétől, vagyis az irányelv alkalmazandóvá válásának időpontjától kezdve már nincs előírás a timföldgyártáshoz használt nehéz fűtőolajra kivetett jövedéki adó legkisebb mértékére nézve. Ezenkívül a 2003/96 irányelv 18. cikkének (1) bekezdése feljogosította a tagállamokat, hogy a Tanács által végzett előzetes felülvizsgálatra is figyelemmel, 2006. december 31-éig továbbra is alkalmazzák a II. mellékletben meghatározott kedvezményes adómértékeket vagy adómentességeket, amely melléklet tartalmazza a Gardanne és a Shannon régióban, valamint Szardínián timföldgyártásra üzemanyagként felhasznált nehéz fűtőolajokra vonatkozó jövedéki adó alóli mentességeket.

A 659/1999 rendelet

- 5 Az [EK 88. cikk] alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet (HL L 83., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.) 1. cikkének b) pontja értelmében „létező támogatás” alatt a következőt kell érteni:

„[...]

- v. olyan támogatás, amelyet létező támogatásnak kell tekinteni, mert megállapítható, hogy a hatálybalépése idején nem minősült támogatásnak, és ezt követően – a közös piac fejlődésének eredményeként és anélkül, hogy a tagállam módosította volna – vált támogatássá. Egyes intézkedéseknek egy tevékenység közösségi jog

általi liberalizálását követő támogatássá válása során az ilyen intézkedések a liberalizációra megállapított időpontot követően már nem minősülnek támogatásnak.”

A jogvita előzményei

- 6 Írország, az Olasz Köztársaság és a Francia Köztársaság mentesíti a jövedéki adó alól a timföldgyártásra felhasznált ásványi olajat, mégpedig a Shannon régióban 1983 óta, Szardínián 1993 óta, a Gardanne régióban pedig 1997 óta (a továbbiakban: vitatott mentességek).
- 7 A vitatott mentességeket a következő határozatok engedélyezték: a 92/81/EGK irányelv 8. cikkének (4) bekezdésében meghatározott eljárásnak megfelelően a tagállamoknak a bizonyos különös célokra használt ásványi olajok kedvezményes jövedékiadó-mértékeinek és a jövedéki adó alóli mentességeinek további alkalmazására történő feljogosításáról szóló, 1992. október 19-i 92/510/EGK tanácsi határozat (HL L 316., 16. o.), a 92/81/EGK irányelv 8. cikkének (4) bekezdésében meghatározott eljárásnak megfelelően egyes tagállamoknak a bizonyos különös célokra használt ásványi olajok kedvezményes jövedékiadó-mértékeinek és a jövedéki adó alóli mentességeinek alkalmazására vagy további alkalmazására történő feljogosításáról szóló, 1993. december 13-i 93/697/EK tanácsi határozat (HL L 321., 29. o.), valamint a 92/81/EGK irányelvben meghatározott eljárásnak megfelelően a tagállamoknak a bizonyos különös célokra használt ásványi olajok kedvezményes jövedékiadó-mértékeinek és a jövedéki adó alóli mentességeinek alkalmazására és további alkalmazására történő feljogosításáról szóló, 1997. június 30-i 97/425/EK tanácsi határozat (HL L 182., 22. o.). A vitatott mentességeket a Tanács több alkalommal meghosszabbította, utoljára a bizonyos különös célokra használt [ásványi olajok] kedvezményes jövedékiadó-mértékeiről és a jövedéki adó alóli mentességeiről szóló, 2001. március 12-i 2001/224/EK tanácsi határozattal (HL L 84., 23. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 342. o.) 2006. december 31-ig.
- 8 A 2001/224 határozat indokolásának (5) pontja kimondja, hogy e határozat nem sértheti az egységes piac működésének torzulásaira vonatkozó bármely, különösen

a Szerződés 87. és 88. cikke alapján lefolytatandó eljárás eredményét, továbbá az EK 88. cikk értelmében nem szünteti meg a tagállamokkal szembeni azon követelményt, hogy értesítsék a Bizottságot az állami támogatások lehetséges eseteiről.

- 9 A Bizottság 2001. október 30-án meghozott három határozatával a vitatott mentesítések mindegyike vonatkozásában megindította az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti eljárást. Ezen eljárás eredményeként a Bizottság meghozta a vitatott határozatot, melynek értelmében:
- a timföldgyártásra használt nehéz fűtőolajokra vonatkozó jövedéki adó tekintetében a Francia Köztársaság, Írország és az Olasz Köztársaság által 2003. december 31-ig nyújtott mentességek az EK 87. cikk (1) bekezdése értelmében állami támogatásnak minősülnek;
 - az 1990. július 17-e és 2002. február 2-a között nyújtott támogatásokat, amennyiben a közös piaccal nem összeegyeztethetőek, nem kell visszatéríttetni, mivel a visszatéríttetésük ellentétes lenne a közösségi jog általános elveivel;
 - a 2002. február 3-a és 2003. december 31-e között nyújtott támogatások az EK 87. cikk (3) bekezdése értelmében a közös piaccal összeegyeztethetetlenek, amennyiben a kedvezményezettek nem fizették meg a nehéz fűtőolajak 1000 kilogrammja utáni 13,01 euró mértékű adót, valamint
 - ez utóbbi támogatásokat vissza kell téríttetni.

- 10 A Bizottság a vitatott határozatban úgy ítélte meg, hogy a vitatott mentességek új támogatásokat, nem pedig a 659/1999 rendelet 1. cikkének b) pontja értelmében vett létező támogatásokat képeznek. A Bizottság többek között arra a tényre alapította ezt a mérlegelését, hogy a vitatott mentességek az EK-Szerződésnek az érintett tagállamokban történő hatálybalépését megelőzően nem léteztek, azokat az állami támogatásokra vonatkozó szabályok alapján soha nem vizsgálták és nem is engedélyezték, továbbá soha nem jelentették be.
- 11 Ezenkívül a Bizottság a vitatott határozat indokolásának (69) pontjában megállapította, hogy a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontja jelen esetben nem alkalmazható.
- 12 Miután kifejtette, hogy a szóban forgó támogatások mennyiben voltak összeegyeztethetetlenek a közös piaccal, a Bizottság úgy ítélte meg, hogy tekintettel a mentesítő határozatokra, valamint arra a tényre, hogy ezeket a határozatokat az ő kezdeményezése alapján fogadták el, a 2002. február 2-át, vagyis az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti eljárás megindításáról szóló határozatoknak az *Európai Közösségek Hivatalos Lapjában* történő közzétételének időpontját megelőzően nyújtott, a közös piaccal összeegyeztethetetlen támogatásoknak a visszatéríttetése ellentétes lenne a bizalomvédelem és a jogbiztonság elvével.

Az Elsőfokú Bírósághoz benyújtott kereset és a megtámadott ítélet

- 13 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2006. február 16-án, 17-én és 23-án benyújtott keresetleveleikkel az Olasz Köztársaság, Írország, a Francia Köztársaság, az Eurallumina SpA és az Aughinish Alumina Ltd keresetet indítottak a vitatott határozat teljes vagy részleges megsemmisítése iránt. A különböző ügyeket a szóbeli eljárás és az ítélelhozatal céljából egyesítették.
- 14 Keresetük alátámasztása érdekében a felperesek a megtámadott ítélet szerint lényegében összesen 23 jogalapra hivatkoztak, amelyeket többek között arra alapítottak, hogy a vitatott mentességeket tévesen minősítették új támogatásoknak,

miközben létező támogatásokról van szó, valamint, hogy megsértették a bizalomvédelem, a jogbiztonság és az ésszerű határidő betartása elvét, az érvényesség vélelmét, továbbá a *lex specialis derogat legi generali*, a hatékony érvényesülés és a gondos ügyintézés elvét. Emellett hivatkoztak az EK 87. cikk, valamint az e cikk alkalmazásához kapcsolódó indokolási kötelezettség megsértésére.

- 15 Az Elsőfokú Bíróság ugyanakkor a megtámadott ítélet 46. pontjában kifejtette, hogy e jogalapok hivatkozása ellenére célszerűnek ítélte a jelen esetben, hogy a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontja alkalmazásának elmaradása kapcsán hivatalból figyelembe vegye a vitatott határozat indokolásának hiányára alapított jogalapot.
- 16 Ezzel kapcsolatban az Elsőfokú Bíróság – miután a megtámadott ítélet 47. pontjában emlékeztetett arra, hogy az indokolás hiánya vagy elégtelensége olyan imperatív jogalapot képez, amelyet a közösségi bíróságnak hivatalból figyelembe kell vennie, az ítélet 48. és 49. pontjában pedig felidézte a közösségi aktusokra vonatkozó indokolási kötelezettség terjedelmével kapcsolatos ítélkezési gyakorlatot – a megtámadott ítélet 52. és 53. pontjában megállapította, hogy a Bizottság a vitatott határozatban megvizsgálta ugyan, hogy a szóban forgó mentességek új támogatásokat vagy létező támogatásokat képeznek-e, a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontját illetően viszont annak kijelentésére szorítkozott, hogy e rendelkezés a jelen esetben nem alkalmazandó, anélkül hogy ennek indokait megjelölte volna.
- 17 Az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 56–63. pontjában úgy ítélte meg, hogy a jelen ügyben fennálló sajátos körülmények mégis szükségessé tették volna azon kérdés vizsgálatát, hogy a vitatott mentességeket létező támogatásoknak lehetett-e minősíteni azon tény miatt, hogy a végrehajtásuk időpontjában nem képeztek támogatásokat, hanem a közös piac fejlődésének eredményeként és anélkül váltak utóbb támogatássá, hogy az érintett tagállamok módosították volna azokat. Ezért az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy a Bizottságnak a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontjának alkalmazhatóságát illetően a jogilag megkövetelt módon meg kellett volna indokolnia a vitatott határozatot.

- 18 A szóban forgó sajátos körülményeket a megtámadott ítélet 56–62. pontja lényegében az alábbiak szerint foglalja össze.
- 19 Először is, a vitatott mentességeket engedélyező több határozat tartalmazza azt a megállapítást, mely szerint a Bizottság elismeri, hogy e mentességek nem eredményezik a verseny torzulását és nem veszélyeztetik a belső piac megfelelő működését. Márpedig a vitatott határozatban semmilyen utalás nem teszi lehetővé annak megértését, hogy a versenytorzulás fogalmának miért lenne más terjedelme az adóügyekben, mint az állami támogatások területén. E határozatok közül több említi azt is, hogy a Bizottság rendszeresen meg fogja vizsgálni a szóban forgó mentességeket annak érdekében, hogy biztosítsa azok összeegyeztethetőségét a belső piac működésével és a Szerződés egyéb célkitűzéseivel.
- 20 Másodszor, a Bizottság a vitatott határozat indokolásának (97) pontjában legalább azt elismerte, hogy ezen engedélyező határozatok – amelyeket az ő saját javaslatai alapján fogadtak el – alapján megalapozottan feltételezhető volt, hogy a vitatott mentességeket a végrehajtásuk idején nem lehetett állami támogatásoknak minősíteni. Az a körülmény, hogy az indokolás ezen pontja a támogatások visszatéríttetéséről szóló részben található, nem csökkentheti annak terjedelmét.
- 21 Harmadszor, a vitatott mentességeket a Bizottság javaslata alapján elfogadott tanácsi határozatok engedélyezték és egymást követően többször meghosszabbították, a 2001/224 határozaton kívül pedig egyetlen ilyen határozat sem említette, hogy ellentét állhatna fenn az állami támogatásokkal kapcsolatos szabályokkal. A Bizottság egyébként a vitatott határozat indokolásának (96) pontjában maga is hangsúlyozza, hogy az érintetteknek nem kell azzal számolniuk, hogy a Bizottság a Szerződés rendelkezéseivel összeegyeztethetetlen javaslatokat nyújt be a Tanácshoz.
- 22 Az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 64. pontjában megállapította, hogy a Bizottság a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontja alkalmazásának jelen esetben történő elmaradása kapcsán megsértette az EK 253. cikk alapján fennálló indokolási kötelezettségét.

A felek kérelmei

- 23 A Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet, az ügyet újabb eljárás lefolytatása céljából utalja vissza a Törvényszék elé, az első- és másodfokú eljárás költségeiről pedig jelenleg ne határozzon.
- 24 A Francia Köztársaság, Írország, az Olasz Köztársaság, az Eurallumina SpA és az Aughinish Alumina Ltd azt kéri, hogy a Bíróság utasítsa el a fellebbezést, és a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.
- 25 Az Eurallumina SpA másodlagosan azt kéri, hogy a Bíróság abban az esetben, ha megalapozottnak találná a hatodik fellebbezési jogalapot, mely szerint az Elsőfokú Bíróság nem semmisíthette volna meg a vitatott határozatot annyiban, amennyiben az a hivatalos vizsgálati eljárást kiterjesztette a 2003. december 31-e utáni vitatott mentességekre, kizárólag ebben a részben helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet.

A fellebbezésről

- 26 A Bizottság a megtámadott ítélet hatályon kívül helyezése és az ügynek a Törvényszék elé történő visszautalása iránti kérelmének alátámasztása érdekében hat jogalapot terjeszt elő.
- 27 Az első jogalap lényegében azon alapul, hogy az Elsőfokú Bíróság túllépte a hatáskörét, amikor hivatalból felhozta a vitatott határozat indokolásának hiányára alapított jogalapot. A második jogalap a kontradiktórius eljárás elve és a védelemhez való jog megsértésén alapul. A harmadik jogalap az EK 88. cikkel, valamint az állami támogatásokkal kapcsolatos eljárás lefolytatására vonatkozó szabályokkal együtt értelmezett EK 230. cikk és EK 253. cikk megsértésén alapul. A negyedik és az ötödik

jogalap lényegében azon alapul, hogy az Elsőfokú Bíróság megsértette az EK 253. cikket, amennyiben tévesen úgy ítélte meg, hogy a Bizottság a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontjának alkalmazhatóságával kapcsolatban megsértette az indokolási kötelezettséget. A hatodik jogalap annak megállapítására irányul, hogy az Elsőfokú Bíróság nem semmisíthette volna meg a vitatott határozatot amiatt, hogy az a hivatalos vizsgálati eljárást kiterjesztette a 2003. december 31-e utáni vitatott mentességekre.

Az első fellebbezési jogalapról: az Elsőfokú Bíróság túllépte a hatáskörét, amikor hivatalból felhozta a vitatott határozat indokolásának hiányára alapított jogalapot

A felek érvei

- 28 Az első fellebbezési jogalapnak két része van. Az első rész keretében a Bizottság azt állítja, hogy az Elsőfokú Bíróság azáltal, hogy hivatalból felhozta a vitatott határozat indokolásának hiányára vonatkozó jogalapot, túllépte a jogvitának a felek által meghatározott kereteit, megsértette a rendelkezési elvet, túlterjeszkedett a kereseti kérelmen, ezáltal pedig túllépte a hatáskörét és a Bizottság érdekeit sértő eljárási szabálysértést követett el.
- 29 E kifogások alátámasztása érdekében a Bizottság azt állítja, hogy az Elsőfokú Bíróság által hivatalból felhozott jogalap teljes mértékben eltér a felperesek által az első fokú eljárásban felhozott 23 jogalaptól, valamint az öt egyesített ügy irataiból következő tényektől, amely ügyiratok nem tárnak fel semmilyen körülményt, amelynek alapján feltételezhető lenne, hogy a vitatott mentességek a bevezetésük idején nem képeztek támogatást, hanem csak utóbb, a közös piac fejlődésének eredményeként váltak azzá.
- 30 Az első jogalap második része keretében a Bizottság azt állítja, hogy a hivatalból felhozott jogalap valójában a vitatott határozat érdemi jogszerűségére, nem pedig annak indokolására vonatkozik, mivel az Elsőfokú Bíróság által megkövetelt indokolás sem az érdekeltek, sem a bíróság számára nem szükséges. Az Elsőfokú Bíróság tehát figyelmen kívül hagyta az indokolásra vonatkozó jogalap és az érdemi kérdésekre vonatkozó jogalap közötti, az ítélkezési gyakorlat által elismert különbségtételt, és átvette az elsőfokú eljárás felpereseinek szerepét, amikor olyan jogalapot hozott

fel, amelyre egyedül e felperesek hivatkozhattak volna. Az Elsőfokú Bíróság ezáltal megsértette egyrészt az EK 230. cikk és az EK 253. cikk együttesen értelmezett rendelkezéseit, másrészt pedig a jogalapoknak a keresetlevélben történő ismertetésére vonatkozó, a Bíróság alapokmányának 21. cikkében és az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzata 44. cikkének 1. §-ában és 48. cikkének 2. §-ában foglalt szabályokat, megfosztva e szabályokat a gyakorlati jelentőségüktől. E jogsértések olyan eljárási szabálytalanságokat is képeztek, amelyek hátrányosan befolyásolták a Bizottság érdekeit.

- 31 Az ellenérdekű felek e jogalappal szemben lényegében emlékeztetnek arra, hogy az indokolás hiánya, amely a lényeges eljárási szabályok megsértését képezi, olyan imperatív jogalappal minősül, amelyet a közösségi bíróságnak hivatalból figyelembe kell vennie. Nem kifogásolható tehát az Elsőfokú Bírósággal szemben, hogy túlterjeszkedett volna a kereseti kérelmen, másfelől pedig az sem, hogy megsértette volna az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzata 48. cikkének 2. §-ában foglalt szabályt, amely nem az Elsőfokú Bírósággal, hanem a felperessel szemben ír elő kötelezettségeket.
- 32 Az ellenérdekű felek szerint végeredményben a vitatott határozat indokolásának hiányára vonatkozó jogalap nem tért el teljes mértékben a felperesek által az első fokú eljárásban felhozott 23 jogalaptól és az ügy tényállásától. Különösen, az Elsőfokú Bíróság által a megtámadott ítélet 56–62. pontjában kifejtett különleges körülményeket előterjesztették és megvitatták az Elsőfokú Bíróság előtti eljárásban.
- 33 Az ellenérdekű felek szerint a hivatalból felhozott jogalap nem az érdemi jogi kérdésekre, hanem csupán az indokolás hiányára vonatkozik. Másfelől az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítéletben nem azt kifogásolta, hogy a Bizottság a támogatásokat új támogatásoknak minősítette, hanem csupán azt, hogy nem adott semmilyen magyarázatot a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontjának alkalmazhatatlanságát illetően. Az Elsőfokú Bíróság tehát nem hagyta figyelmen kívül az indokolás és az érdemi kérdések közötti különbségtételt, és helyesen állapította meg annak szükségességét, hogy a vitatott határozatot meg kell indokolni e rendelkezés alkalmazhatatlanságát illetően, mivel a Bizottság a jelen ügy összefüggései mellett köteles megjelölni azokat az indokokat, amelyek alapján a vitatott mentességeket új támogatásoknak, nem pedig létező támogatásoknak minősítette.

A Bíróság álláspontja

- 34 Az első jogalap első részének – mely szerint az Elsőfokú Bíróság túllépte a jogvitának a felek által meghatározott kereteit – elbírálása érdekében emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az indokolás hiánya vagy elégtelensége az EK 230. cikk értelmében vett lényeges eljárási szabályok megsértését jelenti, és olyan imperatív jogalapot képez, amelyet a közösségi bíróság hivatalból figyelembe vehet (lásd többek között a C-166/95. P. sz., Bizottság kontra Daffix ügyben 1997. február 20-án hozott ítélet [EBHT 1997., I-983. o.] 24. pontját; a C-367/95. P. sz., Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ügyben 1998. április 2-án hozott ítélet [EBHT 1998., I-1719. o.] 67. pontját; a C-265/97. P. sz., VBA kontra Florimex és társai ügyben 2000. március 30-án hozott ítélet [EBHT 2000., I-2061. o.] 114. pontját, valamint a C-413/06. P. sz., Bertelsmann és Sony Corporation of America kontra Impala ügyben 2008. július 10-én hozott ítélet [EBHT 2008., I-4951. o.] 174. pontját).
- 35 A közösségi bíróság azáltal, hogy hivatalból figyelembe veszi az ilyen jogalapot, amelyre a felek elvileg nem hivatkoztak, nem lépi túl az előtte folyamatban lévő jogvita kereteit, és semmilyen módon nem sérti meg a jogvita tárgyának és a felhozott jogalapoknak a keresetlevélben történő ismertetésére vonatkozó eljárási szabályokat.
- 36 Ezért a jelen esetben az Elsőfokú Bíróság nem lépte túl a hatáskörét, amikor hivatalból figyelembe vette a vitatott határozat indokolásának hiányára vonatkozó jogalapot.
- 37 Ebből következik, hogy az első jogalap első része nem megalapozott.
- 38 Az első jogalap második részével – mely szerint az Elsőfokú Bíróság valójában olyan jogalapot hozott fel hivatalból, amely a vitatott határozat érdemi jogszerűségére vonatkozik – kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy az Elsőfokú Bíróság e határozatot

a megtámadott ítélet 63. pontjában kifejtett azon indok alapján semmisítette meg, hogy a Bizottság az ítélet 56–62. pontjában felsorolt különleges körülményekre figyelemmel a jelen ügyben köteles lett volna megvizsgálni a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontja alkalmazhatóságának kérdését, továbbá e kérdéssel kapcsolatban a jogilag megkövetelt módon meg kellett volna indokolnia a vitatott határozatot, ahelyett, hogy csupán azt állapítja meg, hogy e rendelkezés a jelen esetben nem volt alkalmazható.

39 Meg kell tehát állapítani, hogy az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítéletben semmilyen módon nem foglalt érdemben állást az említett rendelkezés alkalmazhatóságát illetően, általánosabban pedig a felek által megvitatott azon kérdéstről sem, hogy a vitatott mentességek létező támogatásokat vagy új támogatásokat képeztek.

40 Következésképpen nem kifogásolható az Elsőfokú Bírósággal szemben, hogy figyelmen kívül hagyta volna az indokolás hiányára vagy elégtelenségére alapított, a közösségi bíróság által hivatalból felhozott jogalap és az érdemi jogszerűségre vonatkozó, csak a felperes hivatkozása esetén vizsgálható jogalap közötti, az ítélkezési gyakorlatban elismert különbségtételt (lásd a fent hivatkozott Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ügyben hozott ítélet 67. pontját).

41 Ezért az első jogalap második része sem megalapozott.

42 Az eddigiekből következik, hogy az első fellebbezési jogalapot el kell utasítani.

A második fellebbezési jogalapról: az Elsőfokú Bíróság megsértette a kontradiktórius eljárás elvét és a védelemhez való jogot

A felek érvei

- 43 A Bizottság – megjegyezve, hogy a megtámadott ítéletben hivatalból felhozott jogalapot az Elsőfokú Bíróság előtti írásbeli és szóbeli szakasz során nem vitatták meg és még csak nem is érintették – azt kifogásolja, hogy az Elsőfokú Bíróság megsértette a kontradiktórius eljárás és a védelemhez való jog tiszteletben tartása általános elveit.
- 44 Ezzel kapcsolatban a Bizottság hivatkozik az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én aláírt európai egyezmény (a továbbiakban: EJEE) 6. cikkére vonatkozó, az Emberi Jogok Európai Bírósága által kialakított ítélkezési gyakorlatra, mely szerint az eljáró bíróságnak magának is tiszteletben kell tartania a kontradiktórius eljárás elvét, különösen akkor, ha hivatalból felhozott jogalpra hivatkozva utasítja el a fellebbezést vagy bírálja el a jogvitát.
- 45 A Bizottság ezenkívül azt állítja, hogy a kontradiktórius eljárás elve a közösségi bíróságok előtti eljárás olyan általános elvét képezi, amelyet a Bíróság alapvető jogként ismert el, valamint, hogy az Elsőfokú Bíróságnak lehetősége volt arra, hogy elrendelje a szóbeli szakasz újbóli megnyitását annak érdekében, hogy felhívja a feleket azon jogalap megvitatására, amelyet hivatalból figyelembe szándékozott venni.
- 46 Az ellenérdekű felek lényegében azt állítják, hogy az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzatának 62. cikke értelmében az Elsőfokú Bíróság diszkrecionális jogkörrel rendelkezik a vita újbóli megnyitásának elrendelésére, valamint, hogy e cikkből és az eljárási szabályzat 113. cikkéből következik, hogy a felek valamely jogalap hivatalból történő felhozatala előtti meghallgatásának kötelezettsége csak az olyan jogalapok vonatkozásában irányadó, amelyek a kereset elfogadhatatlanságának vagy okafogyottá válásának megállapításához vezetnek. Másfelől az ellenérdekű felek megjegyzik, hogy ha a Bíróság hivatalból figyelembe szándékozik venni valamely imperatív jogalapot, nem szükségeszerű, hogy újra megnyitja a szóbeli szakaszt.

- 47 Az ellenérdekű felek arra hivatkoznak, hogy – mint azt a Bizottság is elismeri – az EJEE nem alkalmazható a közjogi jogi személyekre, valamint, hogy még ha a kontradiktórius eljárás elve alapvető jognak is minősül, annak alkalmazását hozzá kell igazítani a felek minőségéhez és az ügy konkrét körülményeihez.
- 48 Az ellenérdekű felek szerint a jelen esetben tiszteletben tartották a kontradiktórius eljárás elvét, mivel a megtámadott ítélet nem olyan dokumentumokon vagy tényeken alapul, amelyekről a Bizottságnak ne lett volna tudomása. Ráadásul a hivatalból felhozott jogalap nem az ügy érdemét érintette, hanem egy lényeges eljárási szabály megsértésére vonatkozott.
- 49 Ezenkívül az Európai Közösség érdekeit nem érte hátrány, annak jogait ugyanis nem sértették meg, mivel egyrészt a Bizottság polgári jogi vagy büntetőjogi felelőssége nem nyert megállapítást, sem szankciót nem alkalmaztak vele szemben, másrészt pedig a vita újbóli megnyitása nem tette volna lehetővé a Bizottság számára olyan érvek előterjesztését, amelyek azt eredményezték volna, hogy az Elsőfokú Bíróság ne hozza fel hivatalból az indokolás hiányára alapított jogalapot, mivel az ilyen hiányosságot nem lehet utólag pótolni.

A Bíróság álláspontja

- 50 A kontradiktórius eljárás elve a védelemhez való jog része. Ez az elv minden olyan eljárásra vonatkozik, amely az adott közösségi intézmény olyan határozatához vezethet, amely érzékenyen érinti valamely személy érdekeit (lásd többek között a C-315/99. sz., Ismeri Europa kontra Számvevőszék ügyben 2001. július 10-én hozott ítélet [EBHT 2001., I-5281. o.] 28. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, valamint a fent hivatkozott Bertelsmann és Sony Corporation of America kontra Impala ügyben hozott ítélet 61. pontját).
- 51 A közösségi bíróságok az előttük folyamatban lévő eljárásokban gondoskodnak a kontradiktórius eljárás elvének betartásáról, valamint arról, hogy ők maguk is betartsák azt.

- 52 Így a Bíróság már megállapította egyrészt, hogy a kontradiktórius eljárás elve főszabályként magában foglalja az eljárásban részt vevő felek jogát arra, hogy megismerjék a bírósághoz benyújtott bizonyítékokat és észrevételeket, és hogy azokat megvitathassák (a C-450/06. sz. Varec-ügyben 2008. február 14-én hozott ítélet [EBHT 2008., I-581. o.] 47. pontja), másrészt pedig, hogy alapvető jogelvet sértene, ha valamely bírósági határozat olyan tényeken vagy iratokon alapulna, amelyekről a felek vagy a felek valamelyike nem szerezhettek tudomást, és amelyekről ezáltal álláspontjukat sem adhatták elő (a 42/59. és 49/59. sz., Snupat kontra Főhatóság egyesített ügyekben 1961. március 22-én hozott ítélet [EBHT 1961., 101., 156. o.]; a C-480/99. P. sz., Plant és társai kontra Bizottság és Soth Wales Small Mines ügyben 2002. január 10-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-265. o.] 24. pontja, valamint a C-199/99. P. sz., Cours UK kontra Bizottság ügyben 2003. október 2-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-11177. o.] 19. pontja).
- 53 A kontradiktórius eljárás elvének előnyeiből a közösségi bíróság előtti eljárásban részes minden félnek részesülnie kell, bármilyen jogállása is legyen. Következésképpen a közösségi intézmények is hivatkozhatnak erre az elvre, amennyiben félként vesznek részt az ilyen eljárásban.
- 54 Az eljáró bíróságnak magának is tiszteletben kell tartania a kontradiktórius eljárás elvét, különösen akkor, ha hivatalból felhozott indok alapján bírálja el a jogvitát (analógia útján, az emberi jogok területén lásd az EJEB, 2003. december 18-i Skondrianos kontra Görögország ítéletet, 29. és 30. §; a 2005. október 13-i Clinique des Acacias és társai kontra Franciaország ítéletet, 38. §, valamint a 2006. február 16-i Prikyan és Angelova kontra Bulgária ítéletet, 42. §).
- 55 Mint azt a főtanácsnok az indítványának 93–107. pontjában lényegében kifejtette, a kontradiktórius eljárás elve főszabály szerint nem csupán azt a jogot biztosítja az eljárásban részes felek mindegyike számára, hogy megismerjék és megvitassák az ellenérdekű fél által a bírósághoz benyújtott beadványokat és észrevételeket, és nem csupán azt zárja ki, hogy a közösségi bíróság olyan tények és dokumentumok alapján hozza meg a határozatát, amelyekről a felek vagy a felek valamelyike nem szerezhettek tudomást, és amelyekről emiatt nem is állt módjukban kifejteni az álláspontjukat. Ez az elv főszabály szerint a felek azon jogát is magában foglalja, hogy tudomást szerezzenek a bíróság által hivatalból felhozott azon jogi természetű jogalapokról, amelyekre a határozatát alapítani szándékozik, és azokat megvitassák.

- 56 A tisztességes eljáráshoz való joghoz kapcsolódó követelmények betartása érdekében ugyanis fontos, hogy a felek mind az olyan tényállási elemekről, mind pedig az olyan jogi kérdésekről tudomást szerezhessenek és megvitathassák azokat, amelyek az eljárás kimenete szempontjából meghatározóak.
- 57 Következésképpen az olyan egyedi esetektől eltekintve, amelyeket többek között a közösségi bíróságok eljárási szabályzatai említenek, a közösségi bíróság nem alapíthatja a határozatát olyan, akár imperatív jellegű jogalapra, amelyet hivatalból hozott fel, és amely – mint a jelen esetben – a vitatott határozat indokolásának hiányán alapul, anélkül hogy előtte felhívta a feleket az említett jogalappal kapcsolatos észrevételeik megtételére.
- 58 Másfelől a Bíróság az EJEE 6. cikkének hasonló összefüggéseiben megállapította, hogy a Bíróság éppen erre a cikkre, valamint az e rendelkezés alapján valamennyi érdekeltet megillető, a kontradiktórius eljáráshoz és a tisztességes eljáráshoz való jog céljára tekintettel teheti meg, hogy hivatalból, vagy a főtanácsnok javaslata alapján, vagy akár a felek kérelme alapján, az eljárási szabályzata 61. cikkének megfelelően elrendeli a szóbeli szakasz újbóli megnyitását, amennyiben úgy ítéli meg, hogy nem rendelkezik elegendő információval, illetve az ügyet olyan érv alapján kell elbírálni, amelyet a felek nem vitattak meg (lásd a C-17/98. sz. Emesa Sugar ügyben 2000. február 4-én hozott végzés [EBHT 2000., I-665. o.] 8., 9. és 18. pontját, valamint a C-270/97. és C-271/97. sz., Deutsche Post egyesített ügyekben 2000. február 10-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-929. o.] 30. pontját).
- 59 Azt a diszkrecionális jogkört, amely ezzel kapcsolatban az Elsőfokú Bíróságot az eljárási szabályzatának 62. cikke alapján megilleti, nem lehet a kontradiktórius eljárás elvének tiszteletben tartására irányuló kötelezettséget figyelmen kívül hagyva gyakorolni.
- 60 Jelen esetben az ügyiratból és a Bíróság előtti tárgyaláson előadottakból következik, hogy az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítéletben anélkül semmisítette meg a vitatott

határozatot egy hivatalból felhozott, az EK 253. cikk megsértésére alapított jogalapra hivatkozva, hogy ezt megelőzően az írásbeli szakasz vagy a szóbeli szakasz során felhívta volna a feleket az e jogalappal kapcsolatos észrevételeik benyújtására. Az Elsőfokú Bíróság ezáltal megsértette a kontradiktórius eljárás elvét.

- 61 Ellentétben az ellenérdekű felek állításával, a kontradiktórius eljárás elve tiszteletben tartásának elmulasztása a Bíróság alapokmányának 58. cikke értelmében hátrányosan befolyásolta a Bizottság érdekeit. Ugyanis, mint azt a főtanácsnok az indítványának 114–118. pontjában megjegyezte, jóllehet kétségtelen, hogy az indokolás hiánya olyan hibát képez, amelyet főszabály szerint nem lehet orvosolni, az ilyen hiányosság megállapítása olyan mérlegelésből ered, amelynek során az állandó ítélkezési gyakorlat szerint figyelembe kell venni bizonyos számú tényezőt, mint azt egyébként maga az Elsőfokú Bíróság is felidézte a megtámadott ítélet 48. és 49. pontjában. Az ilyen mérlegelés vitára alkalmas lehet, különösen akkor, ha az indokolásnak nem a teljes hiányára, hanem valamely konkrét ténybeli és jogi kérdés indokolására vonatkozik. Jelen esetben, ha a Bizottságnak lehetővé tették volna az észrevételek benyújtását, akkor többek között kifejthette volna a jelen fellebbezés negyedik és ötödik jogalapjában előadottakkal megegyező érveket, amelyeket a jelen ítélet 64–67. pontja ismertet.
- 62 Mindezen indokok alapján a Bizottság által előterjesztett második jogalapnak helyt kell adni.
- 63 Mindamellett a Bíróság a gondos igazságszolgáltatás érdekében a jelen esetben célszerűnek ítéli, hogy együttesen megvizsgálja a negyedik és az ötödik fellebbezési jogalapot is, amelyek keretében a Bizottság lényegében azt állítja, hogy az Elsőfokú Bíróság megsértette az EK 253. cikket, amikor úgy ítélte meg, hogy a Bizottság a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontjának alkalmazhatóságát illetően megsértette az e cikkben előírt indokolási kötelezettséget.

A negyedik és az ötödik fellebbezési jogalapról: az EK 253. cikk megsértése

A felek érvei

- 64 A Bizottság a negyedik jogalapjával azt kifogásolja, hogy az Elsőfokú Bíróság megsértette az EK 87. cikk (1) bekezdésével, valamint az EK 88. cikk (1) bekezdésével és az állami támogatások tárgyában az eljárás lefolytatására vonatkozó szabályokkal összefüggésben értelmezett EK 253. cikket.
- 65 E jogalap alátámasztása érdekében a Bizottság többek között azt állítja, hogy a vitatott határozat indokolása bizonyítja, hogy a vitatott mentességek a bevezetésük óta mindig támogatásokat képeztek, mivel a határozat a jogilag megkövetelt módon és az ítélkezési gyakorlatból eredő követelményeknek megfelelően kifejti, hogy az említett mentességek érinthették a tagállamok közötti kereskedelmet és torzíthatták a versenyt. E feltételek mellett a Bizottság szerint nem volt szükséges részletesebben ismertetni azokat az okokat, amelyek alapján a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontja nem volt alkalmazható. Ezenkívül, ha azt feltételezzük, hogy a vitatott mentességek a bevezetésük idején nem képeztek támogatásokat, abból az következne, hogy azok továbbra sem támogatások, mint azt az elsőfokú eljárásban egyes felperesek tévesen állították, nem pedig az, hogy e mentességek létező támogatások lennének, mint azt az Elsőfokú Bíróság kifejtette.
- 66 A Bizottság az ötödik jogalap keretében azt állítja, hogy az Elsőfokú Bíróság megsértette még az EK 87. cikk (1) bekezdésével, az EK 88. cikk (1) bekezdésével és a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontjával összefüggésben értelmezett EK 253. cikket, valamint az ítéleteinek indokolására vonatkozó kötelezettséget.
- 67 E jogalap alátámasztása érdekében a Bizottság többek között azt állítja, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy a Tanács vagy a Bizottság magatartásához kapcsolódó különleges körülmények megkövetelték, hogy

a vitatott határozat kifejezett indokolást tartalmazzon a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontjának alkalmazhatóságát illetően, miközben a létező vagy új állami támogatás objektív természetű fogalma nem függhet az intézmények magatartásától vagy nyilatkozataitól, főleg, ha e magatartás vagy nyilatkozatok távol állnak a támogatások ellenőrzésére irányuló eljárástól. Ráadásul ez a mérlegelés ellentmond annak, amit a Bíróság a C-182/03. és C-217/03. sz., Belgium és Forum 187 kontra Bizottság egyesített ügyekben 2006. június 22-én hozott ítéletében (EBHT 2006., I-5479. o.) megállapított.

68 A negyedik jogalappal szemben az ellenérdekű felek kifejtik többek között, hogy a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontjának alkalmazhatatlansága nem vezethető le világosan a vitatott határozatból, amely ennek következtében nem felel meg a világos és egyértelmű indokolás követelményének. Másfelől az Elsőfokú Bíróság azt kifogásolta a Bizottsággal szemben, hogy nem fejtette ki azokat az indokokat, amelyek miatt úgy ítélte meg, hogy a vitatott mentességek torzítják a versenyt a közös piacon, miközben korábban ezzel ellentétes álláspontot látszott képviselni. Ezzel összefüggésben az Elsőfokú Bíróság az ítélkezési gyakorlatra tekintettel az ellenérdekű felek szerint helyesen ítélte úgy, hogy a Bizottságnak meg kellett volna jelölnie azokat az okokat, amelyek bizonyítják, hogy a következtetését alátámasztó elemzést végzett. E jogalap keretében a Bizottság szándéka valójában arra irányul, hogy leplezze a vitatott határozat indokolásának hiányát, valamint elérje, hogy a Bíróság olyan érdemi kérdések tárgyában határozzon, amelyek nem kapcsolódnak e hiányossághoz.

69 Az ötödik jogalappal szemben az ellenérdekű felek azt állítják, hogy az Elsőfokú Bíróság nem vonta kétségbe az állami támogatás fogalmának objektív jellegét, hanem csupán úgy ítélte meg, hogy tekintettel a Tanács korábbi határozataira és arra a jogos bizalomra, amelyet e határozatok a vitatott mentességek jogszerűségét illetően keletkeztettek, a Bizottságnak a határozatában meg kellett volna magyaráznia azokat az okokat, amelyek objektív módon a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontja alkalmazásának kizárásához vezettek. Mivel a határozat indokolásának magában a határozat szövegében kell megjelennie, a Bizottság által nyújtott magyarázatok nem pótolhatják az indokolás hiányát.

A Bíróság álláspontja

- 70 A 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontja értelmében létező támogatásnak kell tekinteni az olyan támogatást, amely a hatálybalépése idején nem minősült támogatásnak, ezt követően azonban a közös piac fejlődésének eredményeként és anélkül, hogy a tagállam módosította volna, támogatássá vált.
- 71 A közös piac fejlődésének fogalmát a szóban forgó intézkedéssel érintett ágazat gazdasági és jogi környezetének változásaként lehet értelmezni, és nem vonatkozik például arra az esetre, amelyben a Bizottság az állami támogatásokkal kapcsolatos rendelkezések szigorúbb alkalmazása alapján változtatja meg álláspontját (lásd a fent hivatkozott Belgium és Forum 187 kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 71. pontját).
- 72 Általánosabban, a létező vagy új állami támogatás fogalma objektív helyzetnek felel meg. Mint azt a Bizottság állítja, e fogalom nem függhet az intézmények magatartásától vagy nyilatkozataitól.
- 73 Ezért a Bíróság – miután emlékeztetett arra, hogy a közösségi jogi aktusok indokolására vonatkozó, az EK 253. cikkben előírt kötelezettségnek ezen aktus jellegéhez kell igazodnia – a fent hivatkozott Belgium és Forum 187 kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 137. pontjában úgy ítélte meg, hogy a Bizottság nem kötelezhető azon indokok kifejtésére, amelyek alapján a szóban forgó rendszerre vonatkozóan korábbi határozataihoz képest eltérő mérlegelésre jutott.
- 74 Márpedig ez még inkább érvényes, amikor a Bizottság által a szóban forgó intézkedésre vonatkozóan korábban végzett, adott esetben eltérő mérlegelés a jelen üggyhöz hasonlóan az állami támogatások ellenőrzésére irányuló eljáráson kívüli más eljárásban alakult eltérően.

- 75 Következésképpen a megtámadott ítélet 56–62. pontjában ismertetett körülmények – amelyek alapvetően egyrészt ahhoz a tényhez kapcsolódnak, hogy a Bizottság a vitatott mentességek engedélyezésére irányuló tanácsi határozatok elfogadása idején úgy ítélte meg, hogy e mentességek nem eredményezik a verseny torzulását, és nem veszélyeztetik a belső piac megfelelő működését, másrészt pedig, hogy az említett határozatok alapján feltételezhető volt, hogy ugyanezen mentességeket nem lehetett állami támogatásoknak minősíteni – főszabály szerint nem kötelezhatték a Bizottságot arra, hogy a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontjának alkalmazhatatlanságát illetően megindokolja a vitatott határozatot.
- 76 Az Elsőfokú Bíróság tehát jogilag téves indokok alapján semmisítette meg a vitatott határozatot, amikor úgy ítélte meg, hogy figyelembe véve e körülményeket, a Bizottság a jelen esetben köteles lett volna megvizsgálni e rendelkezés alkalmazhatóságának kérdését és ezzel kapcsolatban kifejezetten megindokolni e határozatot, valamint, hogy ennek elmulasztásával megsértette az EK 253. cikket.
- 77 Ezenkívül az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EK 253. cikk által megkövetelt indokolást a szóban forgó aktus természetéhez kell igazítani, valamint világosan és kétértelműségtől mentesen kell megfogalmazni a jogi aktust kiadó intézmény érvelését, hogy az az érdekeltek számára a meghozott intézkedés indokait megismerhetővé, a hatáskörrel rendelkező bíróság számára pedig a felülvizsgálati jogkört gyakorolhatóvá tegye. Az indokolás követelményét az ügy körülményeire, így többek között a jogi aktus tartalmára, az előadott indokok jellegére és a címzettek, illetve a jogi aktus által közvetlenül és személyükben érintett más személyek magyarázathoz jutás iránti érdekére figyelemmel kell értékelni. Nem követelmény az indokolással szemben, hogy a releváns tény- és jogkérdések minden részletére kitérjen, amennyiben nem csupán szövege, hanem egyben kontextusa, valamint a tárgyra vonatkozó jogszabályok összessége alapján kell eldönteni azt a kérdést, hogy az indokolás megfelel-e az EK 253. cikk követelményeinek (lásd többek között a fent hivatkozott Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ügyben hozott ítélet 63. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, valamint a fent hivatkozott Bertelsmann és Sony Corporation of America kontra Impala ügyben hozott ítélet 166. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 78 Márpedig a jelen esetben a Bizottság a vitatott határozat indokolásának 58–64. pontjában először is kifejtette azokat az okokat, amelyek alapján úgy ítéli meg,

hogy a vitatott mentességek az EK 87. cikk (1) bekezdése értelmében a közös piaccal összeegyeztethetetlen támogatásokat képeznek, megállapítva, hogy e mentességek előnyben részesítenek bizonyos vállalkozásokat, ez az előny állami forrásból származik, e mentességek érintik a tagállamok közötti kereskedelmet, valamint, hogy e mentességek torzíthatják a versenyt, vagy azzal fenyegethetnek.

- 79 Különösen, a vitatott határozat indokolásának 60. pontjában a Bizottság megállapította, hogy a vitatott mentességek csökkentik a nyersanyagok költségeit, vagyis előnyt biztosítanak a kedvezményezettjeik számára, akik kedvezőbb helyzetben vannak, mint más, egyéb iparágakban vagy régiókban ásványi olajat felhasználó vállalkozások. A Bizottság a határozat indokolásának 61. és 62. pontjában utalt egyrészt arra, hogy a kedvezményezettek és a Francia Köztársaság által benyújtott észrevételek megerősítették, hogy a jövedéki adó csökkentése kifejezetten azt célozza, hogy költségeik csökkentésével megszilárdítsa a kedvezményezettek versenyképességét versenytársikkal szemben, másrészt pedig, hogy a timföld, amelyet Görögországban, Spanyolországban, Németországban és Magyarországon is gyártanak, a tagállamok közötti kereskedelem tárgyát képezi, vagyis vélelmezhető, hogy a vitatott mentességek érintik a tagállamok közötti kereskedelmet, és torzíthatják a versenyt, vagy azzal fenyegetnek.
- 80 A Bizottság a vitatott határozat indokolásának 65–70. pontjában ezt követően kifejtette azokat az okokat, amelyek alapján úgy ítéli meg, hogy a vitatott mentességek a 659/1999 rendelet 1. cikkében foglalt rendelkezések alapján új támogatásokat, nem pedig létező támogatásokat képeznek. Így előadta, hogy az említett mentességek a Szerződésnek az érintett három tagállamban történő hatálybalépését megelőzően nem léteztek, azokat az állami támogatásokra vonatkozó szabályok alapján soha nem vizsgálták és nem is engedélyezték, továbbá soha nem jelentették be, végül pedig a rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontja jelen esetben nem volt alkalmazható.
- 81 Jóllehet a Bizottság ez utóbbi pontot nem fejtette ki a vitatott határozatban, ezen indokok összességéből világosan következik, hogy a vitatott mentességek nem a közös piac fejlődésének következtében váltak állami támogatássá, hanem már eredetileg is azok voltak, vagyis nem volt helye a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontja alkalmazásának.

- 82 Másfelől nem vitatott, hogy az elsőfokú eljárás felperesei nem fogalmaztak meg a közös piacnak a vitatott mentességek bevezetése óta bekövetkezett bármilyen fejlődésére vonatkozó olyan észrevételeket, amelyeknek arra kellett volna vezetniük a Bizottságot, hogy válaszképpen kifejtse azokat az okokat, amelyek alapján úgy ítélte meg, hogy a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontja jelen esetben nem volt alkalmazható.
- 83 Ráadásul a vitatott határozat indokaiból az is világosan kiderül, hogy jöllehet a Bizottság a vitatott mentességek engedélyezésére irányuló tanácsi határozatok elfogadása idején úgy ítélte meg, hogy e mentességek nem eredményezik a verseny torzulását, és nem veszélyeztetik a belső piac megfelelő működését, az említett mentességeket soha nem vizsgálták és nem is engedélyezték az állami támogatásokra vonatkozó azon szabályok alapján, amelyek alkalmazása révén a Bizottság ezzel ellentétes következtetésre jutott. Ezzel kapcsolatban azt is meg kell állapítani, hogy az a körülmény, hogy az említett határozatokat a Bizottság javaslata alapján fogadták el, és e határozatok nem utaltak az e szabályokkal való lehetséges ellentmondásra, a vitatott határozat indokolásának 95–100. pontjában olyan sajátos indokolást eredményez, amelynek eredményeként a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a 2002. február 2-áig nyújtott mentességekből eredő támogatásoknak a kedvezményezettjeikkel történő visszatérítése ellentétes lenne a bizalomvédelem és a jogbiztonság elvével.
- 84 Ezért, figyelembe véve többek között a vitatott határozat természetét és tartalmát, az állami támogatásokra vonatkozó szabályokat, továbbá a címzettek, valamint az említett határozattal közvetlenül és személyükben érintett más személyek magyarázathoz jutás iránti érdekét, úgy tűnik, hogy e határozat indokolása megfelel a jelen ítélet 77. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatban támasztott követelményeknek, és nem szükségképpen kellett kifejezett magyarázatokat tartalmaznia, mint ahogy azt a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontjának jelen esetben történő alkalmazhatatlanságával kapcsolatban a Bizottság is előadja.
- 85 Ebből következik, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy a Bizottság a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontja alkalmazásának elmaradásával kapcsolatban megsértette az EK 253. cikkben vele szemben előírt indokolási kötelezettséget.

86 Következésképpen a negyedik és ötödik fellebbezési jogalapnak is helyt kell adni.

87 E megfontolások összességére tekintettel és anélkül, hogy szükséges lenne megvizsgálni a felek által előadott többi jogalapot, a megtámadott ítélet hatályon kívül kell helyezni annyiban, amennyiben a vitatott határozatot azon az alapon semmisítette meg, hogy a Bizottság e határozatban a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontja jelen esetben történő alkalmazásának elmaradása vonatkozásában megsértette az indokolási kötelezettséget, továbbá, amennyiben a Bizottságot kötelezte a saját költségei, valamint a felperesek részéről felmerült költségek viselésére, beleértve a T-69/06. R. sz. ügyben az ideiglenes intézkedés iránti eljárásban felmerült költségeket.

Az ügynek a Törvényszék elé történő visszautalásáról

88 A Bíróság alapokmánya 61. cikkének első bekezdése szerint, ha a Bíróság a Törvényszék határozatát hatályon kívül helyezi, és ha a per állása megengedi, az ügyet maga a Bíróság is érdemben eldöntheti, illetve visszautalhatja az ügyet a Törvényszék elé döntéshozatal végett.

89 Jelen esetben, mivel a Törvényszék a felek által előterjesztett jogalapok közül érdemben egyikről sem határozott, a Bíróság úgy ítéli meg, hogy a jelen jogvita nem érett meg a határozathozatalra. Ezért az egyesített ügyeket vissza kell utalni a Törvényszék elé.

A költségekről

- 90 Mivel a Bíróság az ügyeket visszautalja a Törvényszék elé, a fellebbezési eljárás során felmerült költségekről jelenleg nem kell határozni.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

- 1) A Bíróság az Európai Közösségek Elsőfokú Bíróságának T-50/06., T-56/06., T-60/06., T-62/06. és T-69/06. sz., Írország és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2007. december 12-én hozott ítéletét hatályon kívül helyezi annyiban, amennyiben az:
 - azon az alapon semmisítette meg a Gardanne, a Shannon régióban és Szardínián timföldgyártáshoz üzemanyagként felhasznált ásványi olajok esetében a Franciaország, Írország, illetve Olaszország által alkalmazott jövedéki adó alóli mentességről [helyesen: a Gardanne és a Shannon régióban, valamint Szardínián timföldgyártáshoz üzemanyagként használt ásványi olajokra vonatkozó jövedéki adó tekintetében Franciaország, Írország, illetve Olaszország által alkalmazott mentességről] szóló, 2005. december 7-i 2006/323/EK bizottsági határozatot, hogy az Európai Közösségek Bizottsága e határozatban az [EK 88. cikk] alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontja jelen esetben történő alkalmazásának elmaradása vonatkozásában megsértette az indokolási kötelezettséget, valamint
 - az Európai Közösségek Bizottságát kötelezte a saját költségei, valamint a felperesek részéről felmerült költségek viselésére, beleértve a T-69/06. R. sz. ügyben az ideiglenes intézkedés iránti eljárásban felmerült költségeket.

- 2) **A Bíróság a T-50/06., T-56/06., T-60/06., T-62/06. és T-69/06. sz. egyesített ügyeket visszatalja az Európai Unió Törvényszéke elé.**

- 3) **A Bíróság a költségekről jelenleg nem határoz.**

Aláírások